بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

هەرێمی کوردستانی عێراق
سەرۆکایەتی هەرێم
سەرۆك

بەناوی گەلەوە

بڕیار

ژمارە (٧) ساڵی ٢٠٠٨

یــــاســـای ڕێکخستنی مـــافی دەسکــــاریی زەوی و زاری کشــــتوکــــاڵی لە هــەرێــمی کـــوردستان – عــــــێراق

بە پێی بڕگەی (١) ی ماددەی (١٠) ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ ی هەموارکراو و بە پاڵپشتی ئەو یاساکارییەی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان – عێراق کردویەتی لە دانیشتنی ژمارە (٣) لە ٢٠٠٨/٣/٣١ بڕیارماندا بە دەرکردنی:

یـــــاســـای ژمـــــارە(١)ی ســــاڵی ٢٠٠٨
یــــاســـای ڕێکخستنی مـــافی دەسکـــــاریی زەوی و زاری کشتوکـــاڵی
لە هـــەرێمی کـــوردســــــتان – عــێـــــراق

ماددەی یەکەم:

یەکەم : ئەو جووتیارانەی زەوی کشتوکاڵی بە سەریاندا دابەشکراوە وگرێبەستیان هەیە بە پێی ئەحکامی یاسای چاکسازی کشتوکاڵی و ئەو یاساو وبڕیـــار و ڕێنماییە کارپێکراوانەی تر لە هەرێمی کوردستان مافی دەسکارییان دەسەلمێندرێت لە سەر ئەو زەوییانە بە مەرجێك بڕیـــاری دابەشکردنەکە پەسەند کرابێت و گرێبەستەکان هێشتا لە کاردا بن و جۆریان(صنفیان)دەبنە صنفی ئەو زەوییانەی موڵکی دەوڵەتن و مافی دەسکارییان لەسەرە.

دووەم : پێویستە خاوەن مافی دەسکاریی کە حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیگرێتەوە بەردەوام بێ لە بەکارهێنانی زەوییەکە بۆ مەبەستی کشتوکاڵی و چاودێری بکات ئەگینا بڕیاری چەسپاندنی مافی دەسکارییەکەی هەڵدەوەشێتەوە گەر خاوەنی مافی دەسکاری چاندنی زەویەکەی بەبێ هۆیەکی ڕەوا بۆ ماوەی سێ وەرزی یەك لەدوای یەك بەجێهێشت.

سێیەم: گرێبەست لەگەڵ ئەو کەسانەی دەسکاریی زەوی ئەمیریی دەکەن دەکرێ لە غەیری ئەوانەی گرێبەستیان نییە ، ئەگەر مەرجی یــــــاساییان تێدابێت و بێجگە ئەو زەویانە کە تەسوییەیان تەواو نەبووە ، یاخود مافی بەکارهێنانیان نەچەسپاوە .ئەو کەسانە دەبێ بڕی کرێکە بدەن کە کەوتۆنە ئەستۆیان بۆ ئەو ساڵانەی کە بەکردەیی بە کاریان هێناوە و دوای ماوەی سێ ساڵ لەمێژووی ڕێکخستنی گرێبەستەکە مافی دەسکارییان بۆ دەچەسپێ.

ئـــەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کـــوردستان
www.mojkurdistan.com

ئامادە کردنی : علی عبدالـرحمن محمد

چوارەم: دوای ئەوەی لیژنە كشتوكاڵییەكان كە بۆ ئەم مەبەستە دادەمەزرین و دڵنیا دەبن لە مەرجە یاساییەكان ، بە بڕیارێك لە وەزیری كشتوكـــاڵەوە زەوی یەكان تۆمار دەكرین بەرامبەر كرێیەكی رەمزی كە دوای دەبێتە بناغەیەك بۆ وەرگرتنی رەسمی یاسایی لە فەرمانگەكانی تاپۆ.

پێنجەم: پێویستە فەرمانگەكانی تاپۆ زەوییەكان، بەپێی حوكمەكانی ئەم ماددەیە، بە بڕیاری وەزیری كشتوكاڵ تۆمار بكەن و بەم پێیەش تۆمارەكان هەمواردەكرێن.

شەشەم: ئەو رووبەرە زەوییانەی كە دابەش كراون و گرێبەستیان لە سەر كراوە لەو زەویانەی تەرخان كراون بۆ مەبەستی سوودی گشتی بە دەر دەكرین لە حوكمەكانی ئەم ماددەیە.

ماددەی دووەم:

مافی دەسكـــاریی نابێ بچەسپێندرێ لە ســەر رووبەری زەوییەك كە زیـــاتر بێ لە ڕادەی ئەو دابەش كــردنەی كە لە مــاددەی شازدەمی یاســای چاكســازیی كشتوكالیی ژمارە (١١٧)ی ساڵی ١٩٧٠دا هاتووە.

ماددەی سێیەم:

یەكەم: بەرزترین رادەی مافی دەسكاریی كردن لەو زەوییانەی كراونەتە موڵكی دەوڵەت و ئەو زەوییانەی كراونەتە موڵكی سرف ، بە پێی حوكمەكانی ئەم یاسایە لە هەرێمی كوردستاندا بەم شێوەیە دەبێ:

١- لە زەوی دێمی (پشت ئاو) (١٠٠٠) هەزار دۆنم لەو زەوییانەی كە بە هەموو جۆرە بەروبوومێك دادەچێندرێ.

٢- لەزەوی بەرئاو (٢٠٠) دو سەد دۆنم لەو زەویانەی كە بە هۆی ئامێر ئاو دەدرێن (١٥٠) سەدو پەنجا دۆنمیش لەو زەوییانەی بەبێ هۆ ئاو دەدرێن.

دووەم: ئەگەر خاوەنی مافی دەسكاریی یاخود خاوەنی زەوی بە موڵك كراو مولكێكی سرفی لە رێگەی میراتەوە دەستكەوت و رووبەرەكەی لەو ڕادەیە زیاتر بوو كە لە برگەی (یەكەم)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە، ئەو رووبەرە زیادەی لێ دەسەندرێتەوە و بەناوی دەوڵەت بۆ مەبەستی كشتوكاڵی تۆمار دەكرێ.

سێیەم: لەكاتی گۆڕینی رێگەی ئاودانی زەوی ، چ خاوەنەكەی بیگۆڕێ یاخود دەوڵەت ، ئەوا خاوەن مافی دەستكارییەكە یاخود خاوەنی زەوییەكە مافی هێشتنەوەی ئەو رادەیەی هەیە كە لەبڕگە(١)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە.

ماددەی چوارەم:

یەكەم: نزمترین ڕادەی ئابووری موڵكـــایەتی زەوی كشتوكـــاڵی یا مـــافی دەسكـــاری كـــردنی تێیدا بەم شێوەیەی خـــوارەوە دەبـــێ:

١- (٢٥) بیست و پێنج دۆنم لە زەوی كشتوكاڵی دەیمی .

٢- (١,٥) یەك دۆنم و نیو لە رەز و باغ.

ئـــەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی كـــــوردستان
www.mojkurdistan.com

ئامادە كردنی : علی عبدالـرحمن محمد

٣- (٢,٥) دوو دۆنم و نیو لەو زەویانەی بەراون .

٤- (٥) پێنج دۆنم لەو زەویانەی کەبەهۆی ئامێرەوە ئاودەدرێن .

دووەم: لابردنی شیوع لـــەو رووبەرانە کە لـــەو رووبەرانە کە لە بڕگەی (یەکەم) لەم ماددەیەدا هـــاتوون کەمترن دەبەخشــــرین لە ڕەسمی دادوەری.

ماددەی پێنجەم:

ئەو کەسەی دەستدرێژی دەکـــاتە سەر زەوی کشتوکـــاڵی هیچ مافێکی یاســـایی بۆ لێناکەویتەوە لەو زەویە.

ماددەی شەشەم:

بەدەر لە حـــوکمی بڕگـــەی (شەشەم) لەمـــاددەی یەکـــەمی ئەم یاســـایە و لەحــــالەتی کـــــوژاندنەوەی ئەو زەوییانەی کە حوکمەکـــانی مـــاددەی (یەکەم) دەیـــانگرێتەوە، خـــاوەنەکانیان بـــە ڕێـــــژەی (٣٪)ی ڕووبەری زەوییە کـــوژێنراوەکە قەرەبوو دەکـــرێنەوە و بەموڵکی سرف تۆمـــار دەکرێن و بەنـــاویان فەرزدەکــــرێن لە ڕۆژی دەرچوونی یاسای ژمارە (٥)ی ساڵی ٢٠٠٧ (یاسای هەموارکـــردنی یەکـــەمی یاســـای کـــوژاندنەوە و جیـــاکـــردنەوەی زەویوزاری ژمـــارە (٣)ی ســـاڵی ١٩٩٨)ەوە.

ماددەی حەوتەم:

وەزیری کشتوکاڵ بۆی هەیە ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسانکاریی جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربچوێنێ.

ماددەی هەشتەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی نۆیەم:

ئەم یاسایە لە ڕۆژی دەرچوونیەوە جێبەجێ دەکرێت و لەڕۆژنـــامەی فەرمی (وەقـــائعی کـــوردستان) بڵاودەکرێتەوە.

مسعود بارزانی

سەرۆکی هەرێمی کوردستان-عێراق

ئـــــەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کــــوردستان

ئەم یاسایە لە (٢٦)ی نەورۆزی ٢٧٠٨ی کوردی بەرامبەر (٨)ی ڕەبیعی دووەمی ١٤٢٩ی کۆچی و بەرامبەر (١٥)ی نیسانی٢٠٠٨ی زاینی لە هەولێر دەرچوو.

www.mojkurdistan.com

ئامادە کردنی : علی عبدالـرحمن محمد

هۆكـــــاره پێويستيەكـــــانی دەرچواندنی ئـــەم يـــــاسايه

ديارە زەویو زار و خـــاك بەشێكـــە لـــە ناســــــنامەی هەموو ميللەتێك و بەخـــــاوەن كــــــردنی زەویوزار بەشێوەيەكـی ياســــــايی لەسەر جوتـــــــيار و بەكـــــــارهێنەری، خۆشەويســتی هەست و دڵســــــۆزی زيــــــاتر دەكــــــات بەرانبــــــەر بەخـــــاك و زيــــــاتر كـــــــردنی بەرهــەمی و بەدەرچــــــواندنی ئـــەم ياســــــايەش هـــــــانی وەبەرهێنــــەر دەدرێ تـــــــا سەرمـــــــايەكەی بخـــــاتەكــــــار بۆ پـــرۆژەی كشتووكــــــاڵی گــــــەورە و بەكـــــارهێنانی تەكنەلۆجيـــــــای نوێ، تا لـــە قــــەيـــرانی كـــــەمی بەرهەمی نـــــاوخۆ رزگارمــــــان ببێ و تــــاڕادەيەك ئاســــــايشی خۆراكــــــــمان پــــــــارێزراو بێـت و لەهەمووشــــــی گــرنگتر پـــــــــاراستنی ڕووبــەری زەوييــە كشــــــتووكــــــاڵييەكـــــــان و بەكــــــارهێنانی بۆ مەبەستی كشـتوكــــــاڵی زەوی گرانبەهـــــــا دەبێت و شـــــــارەوانيـــش بەرە و نـــــاوچە بـــــەردەلان و كەنــــــارەكان دەچــــن بـــۆ نيشتەجـــێ بـــوون و بەڕادەيـەكی گونجـــــاو قەرەبووی ئـەو خــــــاوەن زەوييــــــانە دەكـــــــرێتەوە كە بــــــەر كـــــــوژاندنەوە كـــــــەوتوون، هەمـــــوو ئەمــــــــانە هەنگـــــــاوی بــــــاش دەبـــــــن بــۆ كـــــەرتی كشــتوكـــــــاڵ و ڕێكخستـــــنەوەی زەویوزار، لەبــــــەر ئەم هۆيـــــــانە ئەم ياســــــــايە دەرچــوێــــــــــنـــــرا.

ئـــــــەرشيفی ڕۆژنامەی وەقايعی كــــــــــوردستان

www.mojkurdistan.com

ئامادە كردنی : علی عبدالـرحمن محمد